

coporum in proprios subditos, etiamsi a Sum. Pontifice sit limitata, tamen est ordinaria: quapropter docet Suarez (1), et res obvia et clara videtur, posse Episcopos potestatem, qua fruuntur, concedendi indulgentias delegare. Cum ergo ex consensu aliorum Episcoporum, aliquis alienis subditis indulgentias concedit; non quidem per se, sed propter delegatam potestatem, validae esse poterunt, dummodo eidem rei vel loco non plus cumulentur indulgentiae, quam possit Episcopus proprius seu delegans concedere.

Sub alia quidem ratione posset quaestio haec proponi; nam, ut dictum est, possunt indulgentiae non tantum ad modum *Absolutionis*, quae proprium respicit subditum, sed etiam per modum *suffragii* applicari. Jam vero haec indulgentiarum concessio postulat tantum jurisdictionem (totalem vel partialem) in thesaurum Ecclesiae.

THESIS XLI.

Ad valorem indulgentiae necessaria est causa finalis; et quidem proportionata talis indulgentiae magnitudini.

327. Est communis sententia, et deducitur ex Tridentino (2): «In his tantum concedendis moderationem, juxta veterem et probatam in Ecclesia consuetudinem, adhiberi cupit; neminia facilitate ecclesiastica disciplina enervetur.»

328. I.^a pars prob. 1.º Potestas haec concessa Ecclesiae fuit in aedificationem, non vero in destructionem. Sed si indiscrete ac sine causa remitteret Ecclesia poenas peccatis debitas, in fidelium perniciem id redundaret ergo. *Mm.* patet: nam exinde poenarum timor evanesceret, et facilius fideles in culpas ruerent, et ab operibus satisfactoriis absternerent; quo tum eorum merita plurima, tum christiani populi exemplum et aedificatio, tum Dei obsequium et gloria ex parte deficerent.

2.º Deus summe misericors justitiae ordinem servat, nec remittit poenas temporales solius indulgentiae ac misericordiae causa: ergo et Ecclesia debet Dei providentiae, cujus merit ministerium, conformari, et dispensationem hanc divinae justitiae non sine causa exerceri.

329. II.^a pars prob. 1.º Pontifices non solum causam piam exigunt, sed justam et rationabilem: sic Clemens VI, in Extrav. *Unigenitus*, et Martinus V, in Conc. Constant., sess. ult.

(1) De Poenit. Disp. 55. Sec. 3. — (2) Sess. XXV, decret. de *Indulg.*

ajunt: «Ex causa pia et justa.» Atqui non est justa et rationabilis, nisi et proportionata existat: ergo.

2.º Si causa non est proportionata indulgentiarum magnitudini, in quo deficit proportio, cessat ratio causae: ergo si debet dari causa ad indulgentiam concedendam, et debet esse proportionata.

330. III.^a pars prob., nempe, dictam causam requiri ad valorem. Indulgentia est quaedam in jure divino dispensatio. Sed inferioris dispensatio in lege superioris non valet sine causa: ergo. *Major* prob. Tota ejusmodi Ecclesiae potestas respicit satisfactiones Christi et Sanctorum, et poenas debitas divinae justitiae. Sed haec spectant ad ordinem divinum, et ad solum Christum proprio jure pertinent: ergo in his nihil potest Ecclesia nisi ex potestate delegata Christi, ideoque dispensando jus divinum. Confir. ex absurdo. Si non esset requisita ad valorem indulgentiae causa proportionata, posset Pontifex, sua voluntate, spoliare purgatorium, et omnes fidelium remittere simul poenas. Sed hoc est aperte absurdum: ergo.

APPENDIX ET SUMMA

Disquisitionis de Poenitentia.

331. Paucis in hac Appendice deducemus, quae existant differentiae inter forum internum Poenitentiae et forum externum.

Potestatem clavium esse judicalem potestatem supra diximus (Th. XVII): nomine enim Christi, Regis summi, debet Sacerdos reum judicare, solvendo vel ligando, remittendo peccata vel retinendo, et poenam imponendo juxta culpam. Quae autem existat inter hoc, nomine Christi, latum judicium, et nomine societatis prolatae sententiae differentia, haud difficile est videre.

1.º Judicatoria societatis humanae potestas tum pro innocentibus, tum pro reis est instituta: clavium autem potestas, prout est facultas remittendi vel retinendi peccata, non exercet judicium nisi circa peccatores. Ratio est quia in terrena societate nonnunquam damnatio imminet insontibus; unde indigent justo iudice, qui eorum jus tueatur ac dicat. In regni autem coelorum interno foro nullus potest nisi ab infallibili iudice damnari: ideoque non opus est innocentibus iudice, qui eos defendat.

2.º In foro externo constituitur judicialis potestas in societatis tutelam et vindictam criminum; non quidem pro reis salvandis,

sed puniendis: clavium potestas, quatenus est fori interni, e contra, ad reconciliandos Deo peccatores, divina placata justitia, est instituta. Nam Rex coelestis (1) *venit quaerere et salvum facere quod perierat*: hoc autem fit praecipue per criminis remissionem; secundo per aliqualem peccati vindictam, quae non in malum, sed in bonum, imo, et in meritum ac coronam ipsius rei ordinatur; e contra, tuetur iudex societatem vindicando crimina, non remittendo.

3.º Civilis iudex supponit esse reum illum, quem damnat, et insontem eum quem absolvit; nequit autem reum facere innocentem. At per potestatem clavium minister fori interni reos justos facit, si recte iudicet juxta jus divinum.

4.º Iudex civilis necessario damnat quod nequit absolvere, quia ut vindicet crimina esse constitutus. E contra, potestas clavium, quos absolvere non potest, non damnando iudicat, sed in sua damnatione relinquit ac iudicio (2); nam *Secundum duritiam tuam*, dicit peccatori cum Paulo, *et impenitens cor, thesaurizas tibi iram in die irae et revelationis iusti iudicii Dei*.

5.º Externi fori potestas judicialis in subditos quoque renitentes profert sententias effectum habentes. At potestatis sacramentalis, cum sit reconciliativa peccatoris cum Deo, tunc sententia habet effectum, cum reus voluntarie ei subijcitur. Unde recte appellatur: tribunal *Pacis et Misericordiae*.

332. Summam bonorum, quae Dei eximia largitate, nobis in sacramento Poenitentiae tradita sunt, exhibet nobis insignis ille Doctor Chrysostomus, christianae et aureae eloquentiae exemplum (3): «Poenitentia gravis et tremenda peccatori pharmacum est delictorum, expensa lacrymarum, absumptio iniquitatum, fiducia ad Deum, telum contra diabolum, gladius ejus caput abscondens, spes salutis, desperationis amolitio. Haec coelum aperit, haec in paradysum inducit, haec diabolum vincit... Justus es? Ne cadas. Peccator es? Ne desperes. Non cesso frequenter vos his inungere pharmacis. Novi enim quantum hoc sit contra diabolum, non desperare. Si peccata habeas, ne desperes. Etiamsi quotidie pecces, quotidie Poenitentiam age. Quod facimus in veteribus aedibus, cum in ruinam vergunt; quae ruinam minantur, auferimus, et nova apparatus, et numquam ab assidua cura desistimus. Si hodie ob peccata vetustate labaris, renova te ipsum hodie per Poenitentiam. Licetne, inquires, per Poenitentiam salutem consequi? Licet, et omnino licet. Totam vitam in peccato consumpsi, et si Poenitentiam ago, salvus ero? Maxime. Unde hoc

(1) Luc. XIX, 10.—(2) Rom. II, 5.—(3) Hom. 35, de Poenit.

»palam est? Ex Domini clementia. Num poenitentiae tuae confido? »Num poenitentia tua potest tot mala abstergere? Si sola Poenitentia esset, jure timeres. Quia vero Poenitentiae admiscetur Dei clementia, confide. Dei namque clementiae mensura non est, neque ejus bonitas potest sermone explicari... Nequitia tua, qualiscumque fuerit, nequitia est humana; Dei vero clementia ineffabilis est. Confide, quia nequitiam tuam superat. Cogita scintillam in pelagus incidentem; num potest consistere aut apparere? Quantum est scintilla mari comparata, tantum est nequitia, si cum Dei clementia conferatur; imo non tantum, sed multo magis. Pelagus enim licet magnum sit, mensuram habet; Dei vero clementia indeterminata est. Haec dico, non ut vos negligentiores reddam, sed ut studiosiores efficiam... Te pudeat cum peccas, ne te pudeat cum Poenitentiam agis et peccare cessas. Attende quid tibi fecerit diabolus. Duo haec sunt; peccatum et poenitentia. Peccatum vulnus est, Poenitentia pharmacum. In peccato opprobrium, in peccato irrisio; in Poenitentia fiducia, in Poenitentia libertas, in Poenitentia purgatio peccati. Attende diligenter. Peccatum sequitur pudor; Poenitentiam sequitur fiducia. Verum Satan invertit ordinem, ac fiduciam peccato dedit, et pudorem Poenitentiae... Capitur quis gravi concupiscentia... peccatum facit... Illum pudet; dic: qua de causa? Quia fornicatus est, et erubescit. Rem peragit, et non erubescit, et de rei nomine erubescit? Diaboli est haec vafrities. In peccato non sinit illum erubescere, sed publice facere; scit enim quod si erubescat, peccatum non agat. Duo mala facit; Poenitentiam impedit, et ad peccatum trahit... Tunc te pudere debebat, tunc erubescere oportebat, cum peccares. Cum peccator fiefas, non te pudebat, et cum justus efficeris, erubescis? *Dic tu iniquitates tuas prior, ut justificeris* (1). Oh benignitatem Domini! Non dixit ut non puniaris, sed ut justificeris. Non sufficiebat quod non puniretur, sed etiam justum efficeris? Et maxime. Sed attende diligenter sermone. Justum illum efficit. Et ubinam hoc fecit? In latrone... *Hodie mecum eris in paradiso* (2). Non dixit; absolvo te a supplicio et punitione, sed in paradysum justum inducit. Vidistine a confessione justum effectum? Admodum clemens est Deus. Filio non pepercit, ut servo parceret; tradidit Unigenitum, ut ingratos servos redimeret; Sanguinem Filii sui in pretium deposuit. Oh benignitatem Domini!»

(1) Isai. XLIII, 26.—(2) Luc. XXIII, 43.